

ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਅਫਸਰ (ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.)

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਲਈ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ 2 ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਨੇਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੋਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2. ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਨੇਮਾ ਲਈ ਲਾਈਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਦਿਲਚਸਪੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੁਕਾਬਲਾ. ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ, ਜਿਸ 'ਤੇ

ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਸਿਨੇਮਾ ਲਈ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਲਈ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ.

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਆਈ.ਜੇ.ਜੇ. ਅੱਗੇ।

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ। 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1197.

ਅਕਤੂਬਰ, 4, 1966।

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੀਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ ਐਲ)-ਐਸ. 42-ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ

(1967)

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ (1949)-ਨਿਯਮ 18-ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸੰਸੇਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ-ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ - ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ - ਕੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਮਾੜਾ - ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ - ਰਿੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ - ਕੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪ੍ਰੈਗਮੈਂਟ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਮਾਂ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਆਰਡਰ, ਇਸ ਲਈ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਏ ਬਿਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਜੇ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ "ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ" ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਯੋਗਤਾਪੂਰਣ ਹੈ, ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀਤਾ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦਾ ਅਰਥ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੇਟੈਂਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਜੇ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2 ਮਾਰਚ, 1964 ਅਤੇ 14 ਮਈ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵਾਂ ਰਿੱਟ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

91

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਦੁਆਰਾ 11 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਾਮ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। - ਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ, 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1966 ਨੂੰ।

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਏ.ਸੀ. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰੀ ਅਤੇ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ,

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ-ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਮੇਰੇ 11 ਮਈ, 1966 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ 29 ਸਤੰਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵੀਰਾਨ ਕੋਟਲੀ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ "ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵੀਰਨ ਕੋਟਲੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਰਸਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੱਬਾਰ ਸਿੰਘ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਈਸ਼ਰ ਕੌਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨੇ 1 ਫਰਵਰੀ 1960 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੇਲ-ਡੀਡ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡ ਵੀਰਾਨ ਕੋਟਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਬੇਚਿਰਘ ਪਿੰਡ। ਇਸ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਵੀਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। 8 ਸਤੰਬਰ, 1960 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਬੀ'), ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਬਿੰਦੂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਮ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਇੱਕ ਮਾਰਗ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਕਾਲਮ (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੌਥਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜੱਬਾਰ ਸਿੰਘ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ, ਪਿੰਡ ਰਜਬ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਰਾਨ ਕੋਟਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲਮ (h) ਵਿੱਚ ਜੱਬਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (3) ਅਤੇ (4) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ 1 ਫਰਵਰੀ, 1960 ਨੂੰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, "ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।" ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਲਮ 10 ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਰਨ ਕੋਟਲੀ ਅਬਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਜਬ ਤੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਸਨੇ ਈਸ਼ਰ ਕੌਰ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਰਗ ਸੇਮ ਅਧੀਨ ਸੀ

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ" ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ..... ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ"। 18 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1949 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦਾ ਬੰਧਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ff) ਅਧੀਨ "ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ 18 ਮਾਰਚ, 1960 ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ "ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"। ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਈਸ਼ਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ 29 ਸਤੰਬਰ, 1959 ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 29 ਸਤੰਬਰ, 1959 ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਭਾਵ 30 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। 1960

ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਜੱਬਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਮੇਤ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੌਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਰਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"ਮੁੜ ਵੰਡ 1959 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 1960 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਛੋਟਾਪਿੰਡ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਲਾਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਦ ਪਿੰਡ ਛੋਟਾਪਿੰਡ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਇਸ ਮਾਰਗ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ..... ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਰਗ ਦੀ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਖੇਤਰ

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਮਾਰਗ ਲਈ, ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਾਜਬ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੇਵਟ ਤੋਂ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਮਹੀਨੇ, ਕਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਾਰਾ 42 "ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 29 ਸਤੰਬਰ, 1959 ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 8 ਸਤੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਲੇ ਯੋਗਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਮਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਾਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 29 ਸਤੰਬਰ, 1959 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਦੋਂ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 18 ਮਾਰਚ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ। 1960, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 18 ਮਾਰਚ, 1960 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਮ ਕਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਦਾਸ (1) ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਲੇਮਾਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

"ਜਦੋਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1931 ਸਾਰੇ. 635. (ਐਫ.ਬੀ.)

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਂਕੇ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਾਅ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।" ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਇੰਨਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਾਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੁਇਟੀ ਅਤੇ ਕਠਿਨਾਈ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦਾਇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਅਮੀਨ ਚੰਦ-ਭੋਲਾ ਨਾਥ (3), ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957, ਪੰਜਾਬ 49. ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ., ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਨਾ 51 'ਤੇ ਕਿਹਾ:

"ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੂਟਾ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (4) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:-

"ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ।"

ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੇ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਸਪੈਂਸ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ

21 ਦੇ (3) ਅਤੇ (4) ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਨਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

(2) ਏ.ਆਈ., ਆਰ. 1953 ਸਾਰੇ. 747 (F.B.)

(3) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1958 ਪੰਜਾਬ 10 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਪੰਜਾਬ 49 (F.B.)

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ., 1962 ਐਸ.ਸੀ. 1716,

95

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਸਾਰੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 18 ਮਾਰਚ, 1960 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 29 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ। ਸਤੰਬਰ, 1959. ਧਾਰਾ 18 ਵਿਚਲੇ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਕਦਮ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਖੁਦ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਦਰਖਾਸਤ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਮੁੜ ਵੰਡ 1959 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 1960 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ"। 1959 ਅਤੇ 1960 ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੁਨਰ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮਾਂਬੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੇਏ ਚੰਦ-ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਬਨਾਮ ਕਮਲਕਸ਼ਾ ਚੌਧਰੀ (5) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰ ਜੌਹਨ Beaumont, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

..... ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ (ਬੀ), ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) (ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।) ਦੇ ਕੇਸ

(5) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1949 ਪੀ.ਸੀ. 239.

96

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ (6) ਅਤੇ ਹਰੀ ਭੀਕਾਜੀ ਬਨਾਮ ਨਾਰੋ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ (7) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ (ਗਲਤੀ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ), ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਨਿਆਇਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।"

ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਘਟੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੋਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਇੰਨਾ ਹਿੰਸਕ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਖੁਦ ਹੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਛੁਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਖੁਦ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ 29 ਸਤੰਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 42.

ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਮੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ-ਕਮ-ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿਹਾਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (8) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ "ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਘਾਟ ਹੈ। ਘਟੀਆ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਸ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

(6) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 49 ਸਾਰੇ. 454.

(7) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 9 ਬੋਮ. 432.

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1964) 1 ਪੰ. 905-1964 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 555 (FB.)

97

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਕੋਰ।" ਇਹ ਪੰਨਾ 560 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕਮੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਤਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਵੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨ ਸਕਦੀ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਚਾਗਲਾ ਅਤੇ ਤੇਂਡੋਲਕਰ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਐਸ.ਸੀ. ਪਰਾਸ਼ਰ ਬਨਾਮ ਵਸੰਤ ਸੇਨ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (9) ਵਿੱਚ ਜੇ. ਪੰਨਾ 536 'ਤੇ:-

ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜੇ ਇਸ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਬਾਂਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਪੜਚੋਲ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਬਾਂਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ

ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੰਬੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਇਹ

(9) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1956 ਬੰਬ 530.

98

(1967) 2

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਬੂਬਕਰ ਬਨਾਮ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਜਨਰਲ ਆਫ ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (10) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਬੂਬਕਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 323 'ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ:

"ਕੀ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਹੈ, ਕੀ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਨ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਲਈ ਗਠਿਤ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਯੋਗ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰਲੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ

ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼, (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 1886 ਆਫ 1962) ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦਾ 26 ਫਰਵਰੀ, 1963 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਹੁਣ.

(10) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 319.

99

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜ-)

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. (11) ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਰਗ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪੰਡਿਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਪਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ (12) ਵਿਚ ਜੇ. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਖਾਸਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਕਲੈਰੀਕਲ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਰੇਵਰ ਨੇ 13 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ. (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1379 ਆਫ 1965) ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (11) ਵਿਚ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਨੂੰ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀਨਦਾਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1458 ਆਫ 1962) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕੇਸ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰੇਵਰ। ਜੇ. ਨੇ ਦੀਦਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਰਘਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 728 ਆਫ 1962) ਵਿਚ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ 7 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਰਡਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ

ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

(11) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. (1966) 2 ਪੰ. 745=1966 ਕਰ. L.J. (Pb.) 362.

(12) 1966 ਕਰ. L.J. (Pb.) 533,

100

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼. ਗਰੇਵਰ, ਜੇ., ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਰੂਲਾ, ਜੇ., ਭਗਵਾਨਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (13) ਵਿੱਚ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇੱਕ ਵਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਮੈਰਿਟ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਗਲਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।" ਨਰੂਲਾ, ਜੇ., ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ. ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ। (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 477 ਆਫ਼ 1964) ਨੇ ਵੀ 8 ਦਸੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਵਧੀਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ 6 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਪਿੰਡ ਸਾਰੰਗਪੁਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 1509, ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕੇਸ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 29 ਮਾਰਚ, 1961 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। 31 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ 5 ਮਾਰਚ, 1964 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਂਬੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ, ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੇਰੀ ਕਿਉਂ ਹੋਈ। ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

(13) 1966 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 307.

101

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਚੂਹੜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ, (1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ: 861) ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਬੂਬਕਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (14) ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਭਾਵੇਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ., (ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ) ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ., ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (15) ਵਿੱਚ, ਪੰਡਿਤ, ਜੇ., ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ- ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੇਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਜਨ ਮਲ ਸਪਰਾ ਬਨਾਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼, (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2074 ਆਫ 1964) ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ 22 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਾਠਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 42 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਖਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ।

ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਏ ਬਿਨਾਂ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਜੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ "ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ" ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਯੋਗ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

(14) 1965 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 176.

(15) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1966) 2 ਪੰ. 664=1966 PLR। 496.

102

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (15) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਦੋਵੇਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ; ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹਟੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਜੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰੇਗਾ, ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਮੇਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਬਾਂਬੇ (16) ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਗਲਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, "ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤੁਸੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਵਾੜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਮੰਗਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਚੈਬੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਵੀਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਰਮਨ ਅਤੇ ਰਮਨ ਲਿਮਟਿਡ (17) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਠੋਸ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼-ਮੁਕਤ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਚੈਬੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਮਾਰਗ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੀਰੱਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੀ. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

"ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਿੱਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੈ

(16) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਬੰਬ 202. (17) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 192.

103

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਭੁੱਲ, ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਵਧੀਕੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ।"

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਾ "ਪ੍ਰਗਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ" ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਚਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿੰਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਆਊਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੇ ਅੱਗੇ

ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ, - ਪੇਟੀਟੀਓਮਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ - ਜਵਾਬਦੇਹ

1966 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 844।

4 ਅਕਤੂਬਰ 1966 ਈ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)-S. 207-ਏ-ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ-ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮ-ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ-ਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ-ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XVIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ 173 ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਸ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਵਾਦਕ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।